

עת"א 63371/11/23 - מוחמד ג'בארין (עצור עד החלטה אחרת) נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

בית המשפט המחוזי בנצרת

28 דצמבר 2023

עת"א 63371-11-23 ג'בארין(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

בפני	כב' השופט עמית יוסף בן-חמו
העותר	מוחמד ג'בארין (עצור עד החלטה אחרת)
נגד	
משיבים	שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

החלטה

בפני עתירת עצור ביטחוני בה מתבקש ביהמ"ש להורות למשיב לנמק מדוע לא לאפשר לעותר לקבל מגורמים שמחוץ לבית המעצר (בני משפחתו) ציוד אישי לו הוא זכאי, בהתאם לחוק ולנהלים, כאשר ציוד זה יכול בין היתר: ביגוד מתאים לעונה, שמיות וסדינים, מגבת, מצרכי היגיינה.

בעתירה נטען כי העותר הגיע למפגש עם ב"כ כשהוא לובש בחולצה קצרה בלבד וציפורניים כחולות מרוב קור, והתברר לב"כ שאלה הבגדים היחידים שיש ברשותו.

נימוקי העתירה:

- המשיב אוסר על הכנסת בגדים וציוד אישי לעותר באמצעות בני משפחתו, שעה שאיננו מספק לעותר בגדים ומוצרי היגיינה מינימליים.
- העותר נעצר ביום 19.10.23 בעת שהשתתף בהפגנה. הוגש נגדו כתב אישום המייחס לו עבירה של הזדהות עם ארגון טרור והסתה לטרור ובקשה למעצר עד תום ההליכים. בשלב זה הוא עצור עד למתן החלטה אחרת.
- עם קבלתו לכלא מגידו, סופק לעותר ציוד אישי בהתאם לנוהל: "סל סידקית ניפוק ראשוני לעצור" - פקנ"צ 04.01.00. אך כאשר הועבר מהשהייה במעבר לאגף, נלקח ממנו ומאסירים אחרים חלק מהציוד והותר לאסירים לשאת איתם מקסימום 3 חולצות, מכנס ובגדים תחתונים. במהלך חיפוש בתאו, אספו הסוהרים את כל הציוד האישי של העותר, כולל מברשת שיניים, נעליים וציוד נוסף. כשבוע לפני הגשת העתירה הועבר העותר לאגף אחר כאשר חלק מהציוד שהיה לו באגף הקודם לא הועבר איתו.
- לטענת העותר, בבתי כלא אחרים מאפשרים הכנסת ציוד אישי ע"י בני משפחה גם לעצורים ביטחוניים.

עמוד 1

לטענת העותר, הסירוב לאפשר לו הכנסת ציוד אישי מגורמי חוץ, אינו חוקי ודינו להתבטל, הוא פוגע באופן לא מידתי בזכותו החוקתית לכבוד האדם ולקיום אנושי בכבוד והוא סותר את זכותו החוקתית ללבוד את בגדיו הפרטיים ולקבל ציוד מבני משפחתו.

הפגיעה בזכויות האדם של האסיר בבתי כלא כפופה ל"פסקת ההגבלה" ומחייבת הסמכה חוקית מפורשת. הזכות לתנאי מעצר נאותים הינה חוקתית ומעוגנת בהוראות סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה מעצרים תשנ"ו 1996) ובהוראת סעיף 5(ב) לתקנות סדר הדין הפלילי ולרשימה המפורטת בתוספת הראשונה.

העותר מפנה להוראות פקודת הנציבות 04.30.00 - קליטה, החזקה ושחרור עצורים הקובעת שעצור זכאי ללבוש את בגדיו הפרטיים וכי מפקד בית הסוהר יספק לו בגדים מתאימים, ואם הוכח כי אין אפשרות לספקם, הם יסופקו ע"י בני משפחתו. בפקודת הנציבות מפורטת רשימה של החפצים האישיים.

הגדרתו של העותר כ"עצור ביטחוני" איננה מצדיקה יחס שונה בתנאי המעצר. הבחנה שכזו איננה ראויה.

בשונה מאסירים אשר לגביהם הענקת ציוד אישי הינה פריבילגיה, כאשר מדובר בעצור אין מדובר בטובת הנאה אלא בזכות.

תגובת המשיבה:

המשיבה מציינת, בהסתמך על התייחסות מפקד כלא גלבע, כי העותר קיבל את כל הציוד הדרוש לו, לרבות טרנינג, מעיל שב"ס ומוצרי היגיינה. לאור עובדה זו מבקשת המשיבה להורות על סילוק העתירה.

לגופו של עניין: העותר הינו "עצור ביטחוני" עד למתן החלטה אחרת לאחר שהוגש נגדו כתב אישום המייחס לו הזדהות על ארגון טרור והסתה לטרור. בעובדות כתב אישום מתואר כי העותר הוביל יחד עם אחרים הפגנה לא חוקית ברחובות אום אל פאחם במהלכה קרא קריאות מסיתות לביצוע מעשה טרור, דברי שבח ואהדה למעשה טרור והזדהות עם ארגון טרור.

מדינת ישראל נקלעה למלחמה שנכפתה עליה וננקטו צעדים רבים על מנת להתמודד עם ההשלכות. מאז תחילת המלחמה נקלטו מאות עצורים על בסיס יום יומי.

במטרה לצמצם את פוטנציאל המסוכנות מצעדים קיצוניים של האסירים הביטחוניים, ננקטו צעדים להצרת תנאי המחיה של האסירים הביטחוניים עד לכדי המינימום הנדרש עפ"י דין וזאת על מנת לשמור על חיי אדם ועל ביטחון המדינה ולמנוע מאסירים אפשרות של יצירת קשר עם החוץ לצורך מניעה הכוונת פח"ע מהמתקנים. המשיבה מפנה להודעה שהגישה המדינה במסגרת תגובה מקדמית בדיון שנערך בבג"ץ 7753/23.

עתירה הנוגעת לתנאי כליאתם של האסירים הביטחוניים מאז פרוץ המלחמה ולאור מצב החירום נדונה ונדחתה על הסף וגם לגופו של עניין בפסק דין של ביהמ"ש בבג"ץ 7753/23.

בבג"ץ 7650/23 דחה ביהמ"ש העליון עתירה נגד החלטתו של השר לביטחון פנים להכריז על "מצב חירום כליאתי" לפיו מתאפשרת חריגה מהזכות לשטח מחייה מינימלי ומזכויות נוספות הניתנות בעת שגרה לאסירים

הביטחוניים.

בשל אותו מצב חירום הנובע מהמלחמה נקבעה "הוראת שעה" בנוהל שקבעה הנציבה המאפשרת נקיטת צעדים להצרת תנאי המחיייה של הכלואים הביטחוניים עד לכדי המינימום הנדרש, בין היתר הופסקו ביקורי משפחות ולא מתאפשרת הכנסת ציוד באמצעות קרובי משפחה.

בעניינו הפרטני של העותר הובהר כי עם קבלתו לכלא מגידו הוא קיבל "סל סידקית" הכולל ציוד ראשוני, מוצרי היגיינה, פרטי לבוש לרבות חולצות טריקו, חליפת טרנינג, מגבת, כפכפים, מברשת שיניים, שמפו ועוד. בתאריך 13.12.23 סופק לעותר מעיל שב"ס (יצוין כי בדיון שנערך בעתירה בו נכח העותר באמצעות VC הוא נראה שהוא לובש מעיל) וסופקה לו שמיכה **נוספת** לבקשתו.

בבדיקה שנערכה ע"י מנהל האגף בתאו של העותר, היה העותר לבוש בטרנינג ושוכב על מיטה עם מזרן. מנהלי האגף עורכים בדיקה שוטפת מול כל העצורים להשלמת פרטים חסרים בדגש על מוצרי היגיינה, לאסירים ניתנת שעת טיול בחצר האגף במהלכה הם רשאים להתקלח ולכבס את בגדיהם עפ"י שיקול דעתם.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועוד בטרם שאתייחס לטענות הכלליות והעקרוניות שהועלו הגעתי לכלל מסקנה כי בעניינו הפרטני של העותר, דין העתירה להידחות.

טענות העותר כמו גם הטענה שבבתי הכלא האחרים מתאפשרת הכנסת ציוד לאסירים ביטחוניים ע"י בני משפחה, נטענה ללא כל ביסוס או ללא כל אסמכתא.

מהמסמכים שהוצגו בפני עולה כי העותר קיבל את כל הציוד המגיע לעת הזו, כפי שעולה מכתב התשובה. ועל כן אין מקום ואין כל טעם במתן צו להכנסת הציוד ע"י בני המשפחה.

מה עוד שמעבר לכך יצוין כי ההגבלה על ביקורי משפחות ניתנה כדן והוכרה כסבירה ונחוצה ע"י ביהמ"ש העליון ועל כן באופן מעשי לא ניתן להכניס ציוד ע"י בני משפחה.

במזכר שכתב מנהל האגף בכלא מגידו מיום 24.12.23, בתשובה לפניית קצינת עתירות אסירים נכתב: "**בשיחה עם האסיר ג' בארין, נכון ליום 24.12.23 שעה 11:53 ציין כי לא חסר לו כלום. הני"ל חזר מוועוד חזותי עם מעיל+חולצה+מכנס+טרנינג**".

הנה כי כן בניגוד לטענת העותר מתברר כי הוא קיבל את ציוד המינימום לו הוא זכאי.

נקודת המוצא היא כי חזקה על המשיבים שהם יפעלו על מנת ליישם את מדיניותם המוצהרת ואת הוראות הדין ויפעילו

את שיקול דעתם בהתאם ובמסגרת ההסמכה והדין.

בהתייחסות מפקד בית סוהר מגידו - גונדר משנה מואיד סביתי, צוין כי העותר נקלט במגידו ביום 21.10.23, סופק לו "סל סידקית" ובו ציוד ראשוני הכולל מוצרי היגיינה ופריטי לבוש, לרבות חולצות טריקו, חליפת טרנינג, מגבת, כפכפים, מברשת שיניים, שמפו ועוד. בנוסף, מתאפשרת לו שעת טיול יומית בחצר האגף במהלכה הוא רשאי להתקלח ולכבס את בגדיו בהתאם לשיקול דעתו.

נוכח המצב הביטחוני הכריז השר לביטחון פנים ביום 26.10.23 על מצב חירום כליאתי לפיו ניתן להלין אסירים שלא על מיטה, על שני מזרונים או מיטה ומזרון אחד.

העותר קיבל ביום 04.12.23, בנוסף לסל הסידקית, השלמת ציוד. כמו כן נמסר לו ביום 13.12.23 מעיל שב"ס ולבקשתו נמסרה לו גם שמיעה נוספת. בבדיקה של מנהל האגף מיום 12.12.23 העצור נמצא שוכב על מיטה עם מזרן כשהוא עם טרנינג. חלון התא מכוסה בניילון אטום לצורך שמירה על טמפרטורת החדר ומניעת כניסת גשם לתאו.

באשר לבקשתו של האסיר לאפשר לו להכניס מכונת גילוח, ההחלטה להוציא מהתאים של האסירים הביטחוניים מכשירים חשמליים, כולל קומקומים, מכונות גילוח וכו' אושרה ע"י ביהמ"ש העליון כמדיניות נכונה ומתחייבת לאור המצב. מעבר לכך, הודיע ב"כ המשיב כי בכל אגף ישנה מכונת גילוח שהעותר יכול להשתמש בה.

האפשרות להכנסת ציוד באמצעות בני משפחה עפ"י הוראות הפקנ"צ הרלוונטית היא רק כאשר לא ניתן לספק לו את הציוד ע"י שב"ס. על כן, גם ללא קשר להגבלת ביקורי משפחות לא הייתה הצדקה לאפשר הכנסת ציוד באמצעות בני משפחה כאשר העותר קיבל את הציוד משב"ס.

כאמור, בשלב זה נאסרו באופן גורף ביקורי משפחה והכנסת ציוד לאסירים ביטחוניים. מדיניות שאושרה ע"י בג"ץ.

המסוכנות הביטחונית הנובעת מהעותר באופן אישי נלמדת מהעובדות המפורטות בכתב האישום: ביום 19.10.23 התקהלו העותר יחד עם 200-300 איש באזור מסגד באום אל פאחם, לקיום תהלוכה, מבלי שקיבלו אישור או רישיון לכך. מהלך התהלוכה פורסם ברשתות חברתיות (פייסבוק לייב) בזמן אמת בחשבון הקרוי "חדשות אלג'רמק" בשפה הערבית אשר לו אלפי צפיות ועוקבים. בתחילת התהלוכה נשא העותר (יחד עם שותפו לכתב האישום), דברים בפני שאר המשתתפים תוך שהם משתמשים במגפון. הוא הודה למתקהלים על הגעתם ותידרך אותם לקראת הצעידה בתהלוכה. בהמשך צעדו המשתתפים אחרי העותר ושותפו ברחובות אום אל פאחם, במשך למעלה מ-30 דק', כשכל אותה העת קראו הנאשמים באמצעות המגפון, בצוואת חדא, קריאות בשפה הערבית, עליהן חזרו המתקהלים והמשתתפים בצעדה בצעקות, ובהן קריאות ישירות לביצוע מעשי טרור וכן דברי שבח, אהדה ועידוד למעשי טרור, תמיכה בטרור והזדהות עמו. עפ"י התוכן של הפרסום והנסיבות שבהן פורסמו הדברים יש אפשרות שמעשים אלה יביאו למעשה טרור ובנוסף קריאות שיש בהן דברי שבח, תמיכה, אהדה והזדהות עם ארגון טרור. כפי שמפורט בהמשך כתב האישום.

ב"כ העותר טוענת כי אין דינו של "עצור" כדינו של "אסיר" לעניין תנאי המחיה והחזקת חפצים. לטענתה, מעבר להוראות סעיף 9 לחסד"פ ותקנה 5 לתקסד"פ יש להתייחס לעותר באופן שונה כיוון שעומדת לו חזקת החפות.

אינני סבור כי בנסיבות העניין יש לתת משמעות לעובדה שעומדת לעותר כמו לכל אדם חזקת חפות בטרם הורשע לצורך הנושא שבפנינו.

השב"ס הינו רשות מנהלית וככזו היא איננה כפופה לכללי הראיות הרגילים וסמכותה כרשות איננה חלה רק לגבי אסירים מורשעים. כרשות מנהלית עליה לפעול לפי כלל "הוראה המנהלית" לפיה רשאית רשות מנהלית לקבל כל ראיה שאדם סביר היה רואה אותה כבעלת ערך והיה סומך עליה.

העובדה שהעותר נתון במעצר עד למתן החלטה אחרת מצביעה על כך שקיים בעניינו לפחות "ניצוץ ראייתי" לגבי העובדות המיוחסות לו בכתב האישום.

"ניצוץ ראייתי" מהווה בוודאי "ראיה מנהלית" ממשית שהרשות המנהלית רשאית לסמוך עליה ולשקול את עניינו הפרטני של העותר בהתאם לכך.

מעבר לכך, יש לומר כי ישנם דווקא שיקולים לחומרא בעצור לעומת אסיר. לגבי עציר מתעורר חשש מהשפעה על עדים, שיבוש הליכי משפט, חשש להימלטות מן הדין נוכח חומרת העבירות המיוחסות לו והחשש שיסכן את שלום הציבור. לכן, ישנן טובות הנאה הניתנות לאסירים שאינן ניתנות לעצירים כגון יציאה לחופשה או חופשה מיוחדת, אלא מנימוקים מיוחדים.

בסעיף 1 לפקודת בתי הסוהר הוגדר: "אסיר - הנתון כדין במשמורת בית הסוהר".

סעיף 11 לפקודה ממעט מהוראות הסעיף, רק עצור **שטרם** הוגש נגד כתב אישום נגדו, הוא חל על כלל האסירים וכלל העצורים שאינם "עצורי ימים".

סעיף 11ב(ג) מפרט את תנאי המחיה והחפצים להם זכאי אסיר/עצור.

הוראות סעיף 9 לחסד"פ אינן שונות מהוראות סעיף 11 לפקודת בתי הסוהר, חוק סדר הדין הפלילי איננו מקנה זכויות או הטבות הנאה לעצור יותר מאלה המוקנות לאסיר מכוח סעיף 11 לפקודת בתי הסוהר.

כאשר "הזכויות" וודאי "טובות הנאה" מתנגשות עם אינטרסים נוגדים, יש באינטרסים הנוגדים והחיוניים כדי להשפיע על היקף הזכויות ועל אופן הענקתן.

ככלל, גם לאסירים ביטחוניים ישנן זכויות בסיסיות, אולם אין שום זכות מוקנית ואין הצדקה ליתן לאסירים הביטחוניים "זכויות לפני משורת הדין".

השמירה על ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה ויש שיאמרו בתקופה בה אנו מצויים, כי אף השמירה על עצם קיומה של מדינת ישראל צריכה להוות שיקול על שיש לשמור עליו מכל משמר גם במחיר של צמצום ההטבות והזכויות של אסירים ועצורים למינימום.

יש לפרש את החוק באופן תכליתי שישתלב וישמור על עיקרון העל של השמירה על ביטחון מדינת ישראל ותושביה.

ניתן לשלול לאסירים ביטחוניים וודאי בעת הזאת טובות הנאה ואף לצמצם את הזכויות המוקנות להם, ובלבד שהדבר לא יעשה באופן שרירותי אלא מנימוקים מוצדקים.

העותר טוען כי נלקחו מתאו ללא הצדקה ציוד ומכשירים חשמליים וכן כי הוא מבקש להכניס מכונת גילוח כדי להתגלח. לגבי בקשות מסוג זה התייחס פסק הדין בבג"ץ 7753/23 האגודה לזכויות אזרח נ' השר. בפסק הדין נכתב בין היתר: **"גם דין ראשה הרביעי והחמישי של העתירה להידחות לגופם (צמצום זרימת החשמל ומשך השהייה מחוץ לתא, ומגבלות ביחס לטובות הנאה). לפי הנטען, מדיניותה של הנציבה בעניינים אלה נעשתה מתוקף הסמכות המוקנית לה בסעיפים 80, 80א לפקודת בתי הסוהר. יצוין כי מצאתי טעם בטענת המשיבים לפיה מדיניות הנציבה בהקשר זה איננה שוללת מן הכלואים זכויות המוקנות להם, אלא אך מצמצמת את תנאיהם לרף המינימלי הנדרש עפ"י דין ודברים אלו מקבלים משנה תוקף נוכח צוק העיתים. כך, לאחר שעיינתי בחו"ד המודיעינית מצאתי כי היא מבססת היטב את התכלית הביטחונית שהוזכרה לעיל. חו"ד מבססת את החששות אשר הביעו המשיבים בתגובתם באופן גלוי, שכאמור מושתתות על הערכות מודיעיניות שהתקבלו לאחר פרוץ המלחמה. מכאן, כי יש הכרח במדיניות הכוללת שנקטה ע"י הנציבה, וזאת על מנת לשמור על ביטחון סגל שב"ס ועל ביטחון הציבור כולו".**

באותו פסק דין ציין כב' השופט מינץ כי הוא מסכים עם חו"ד של השופט כבוב וכי החומר המודיעיני שהוגש לעיונם תומך באופן חד משמעי בחו"ד של השופט כבוב.

במהלך הדיון בפני ביקשה ב"כ המשיבה להגיש את אותו חומר מודיעיני, אולם ב"כ העותר התנגדה לכך שהחומר המודיעיני יוגש לביהמ"ש לעיון.

על כן, ניתן לצאת מתוך הנחה שהחומר המודיעיני הרלוונטי שהיווה בסיס להחלטת בג"ץ הוא רלוונטי גם לגבי העותר כאן ולצמצומים וההגבלות שעליהן הוחלט לגבי האסירים הביטחוניים, גם לגבי אסיר זה.

בפסק הדין בבג"ץ 7650/23 שדן בעניין החלטתו של השר לביטחון פנים להכריז על מצב חירום כליאתי. מצוין ביהמ"ש בסעיף 6 לפסק הדין ובהתייחסות לטענות העותרות לפיה ההכרזה איננה עומדת את מבחני פסקת ההגבלה שבסעיף 8

לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו: "בהקשר אחרון זה מצאנו להבהיר, כי חרף מסקנתנו לפיה העתירה אינה מצדיקה התערבות שיפוטית בצוק העתים - הרי שלא נס ליחן שפסיקות חשובות אלה: ואין בפסק דיננו להקות מהחשיבות שבשמירה על זכויות אסירים דרך הכלל. שהרי, כידוע, אין דומה אובדן הפגיעה בזכויות אדם בעיתות מלחמה לאומדנה במצבי שלום, ולפיכך "מצבים שיפים הם לעת שלום - לא נוכל לקיימם לעת מלחמה" הדברים וודאי יפים לענייננו".

אשר על כן, לא מצאתי כל הצדקה להתערב בהחלטות המנהליות ולא מצאתי מקום למתן צו המורה למשיבים לפעול אחרת.

אשר על כן, העתירה נדחית.

ניתנה היום, ט"ז טבת תשפ"ד, 28 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.